

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Kaj pa mi?

16. t. m. bomo imeli torej prvo sejo takozvanega državnega zбора. In vse kaže, da se ne bodo topot iz nas norčevali. Predsedniki parlamentarnih klubov obiskujejo ministrskega predsednika in zbornični predsednik dr. Gross je tudi povabil klubove predstojnike na sejo, ki naj določi zbornični delovni program. Da se posvetujejo o položaju tudi parlamentarni klubi, da določajo svoje stališče napram vladi in, da se objavlja vesti, ki odgovarjajo ali ne klubovim sklepom, je pač stara navada, ki tvoji od nekdaj predigro zborničnemu zasedanju. Topot so imele stranke pač dovolj časa na razpolago in ne bo jasno precizirati svojega stališča napram vladi. Vsaj izgleda, da so si vse stranke, izvzemši Poljakov, na jasen, kaj da jim je pričeti. Kljub temu bi bilo predzno prorokovati. Pri nas je namreč mogoče vse, kar je drugod absolutno nemogoče. Drugod se morajo vlade prilagoditi večini. Pri nas pa obračajo stranke prapor po vetrju. In kdove kolikor se bo še zgodilo, da bodo posamezne stranke votirale upravna sredstva vladi, do katere goje globoko nezaupanje. Čudne so naše razmere. Čudne v vseh ozirih. Ali ne bi bilo nenačrno in nelogično, ako bi se ravnale vse stranke po zdravi pameti in izvajale logične posledice svojega prepričanja? Bi bilo zares nenačrno in bi dišalo po tujini. Zato bo ostalo vse rajše pri starem.

Za to zasedanje, kakor sploh za vso bodočnost, ki nas čaka, se pripravljajo najbolj narodne stranke vseh narodov v Avstriji. Narodni problemi, ki so izkopal grob že marsikateri vladi, delajo preglavice tudi Seidlerju in jasno je, da ima mož premalo poguma in, morda celo premalo znanja, da bi posegel v te probleme z energično roko resnega državnika, ki mu je na srcu pametna rešitev teh vprašanj. Enako je tudi jasno, da ne bodo mogle hodiči vlade dolgo po starci, shojeni poti. Narodi se ne bodo puščali dolgo izigravati eden proti drugemu in si bo morala poiskati modrost naših štastov nove poti, ako bo hotela voziti naprej naš državni voz. Ali, ako so se izkazale vse dosedanje avstrijske vlade nesposobne za to, da bi rešile pametno naše narodne probleme, so se izkazale enako nesposobne tudi vse avstrijske nacionalne stranke. In še socialni demokrat se težko oprosti občutka, ki mu narekuje, da ne bodo rešile meščanske stranke narodnega vprašanja niti topot. Pa zato ne, ker nimajo narodni programi posameznih nacionalističnih strank ničesar skupnega, ki bi jih vezalo, ničesar, kar naj bi omogočalo, ako že ne rešitve v socialističnem smislu, pa vsaj v okviru onih idej, ki jim je podlaga sedanja meščansko-

kapitalistična ideologija. Pa čujemo tudi iz ust nacionalcev, govore o samoodločbi narodov. A kako si predstavljajo to samoodločbo nacionalci, je nekoliko težko uganiti. Ako bi imele nacionalistične stranke jasne pojme o samoodločbi narodov in bi gojile tudi ljubezen do tega demokratičnega postulata, ne bi moralno biti težko poiskati pot, na kateri bi se našle nacionalne stranke vseh narodov v svrhu rešitve narodnega problema. Te vezi pa ni mogoče dobiti, kjer je ni. Zato bo poteklo še precej časa, preden se bodo prepričale nemške nacionalistične stranke, da so na krivi poti in preden se bo prepričala tudi vlada sama, da ne bo imela miru v hiši toliko časa, dokler se ne bo potrudila dati narodom to, kar je od narodov.

Imeli bomo torej parlament. Nihče ne ve za koliko časa. A vsak ve, da bodo spori povzročeni vsled narodnih problemov, onemogočili vsako resno socialno delo. In vendar nimamo le narodnih problemov in so vendar tudi druga vprašanja enako važna za delavstvo in ljudstvo sploh kakor narodna. Kaj ne bi bilo mogoče, da bi ona važna socialna vprašanja in nujna potreba po skorajšnji rešitvi narodnih vprašanj združila v zopetno možno parlamentarno organizacijo zastopnike vseh socialno-demokratičnih strank? Pripravljajo se za zasedanje in za bodočnost vse nesocialistične stranke. Naj se pripravijo tudi socialistične, naj obnove svojo internacionalo, da jih ne bodo našli bodoči dogodki nepripravljene in da bodo zamogli vršiti v državnem zboru svojo polno dolžnost napram revnemu ljudstvu, ki noče imeti parlamenta le tedaj kadar ga vlada potrebuje, marveč tudi kadar ga potrebuje in zahtevajo vitalni interesi prebivalstva.

Opomin in svarilo.

Poslanec Scheidemann je v svojem velikem govoru v nemškem državnem zboru izrekel opomin in svarilo. Vodilni državniki naj bi se tembolj ozirali nanj, ker je prišla iz ust politika, kateremu gotovo nihče ne bo odrekel dobre volje, podzgati ljudstvo k vztrajanju. »V masah vlada kar najbolj naraščajoče ogorčenje. To ne velja samo le za proletarce, temveč tudi za uradništvo in srednji stan. Ljudstvo je dovolj sito podpihalcev razpoloženja. Vojna se mora končati kolikor mogoče hitro. Časten konec z vojno, toda konec!« Govornik je priporočal »ofenzivo resnice«. Povedati se mora jasno in odkriti, da se svetovni mir z vojaškimi uspehi ne da doseči nikdar in nikoli. Gospodje, katerim je zaupano vodstvo vojne, naj odlože roko od politike, katere ne razumejo. V svojem odgovoru je bil podkancler zelo slabe volje. Veli-

— Oče, vzklikne proseče, odpusti mi... ne umori Emiliana!

— Zakaj bi ga umoril, dete? reče kozak z nenavadnim glasom. Zakaj bi ga umoril? Ali nisem njegov priatelj, njegov pomočnik? ...

V tem hipu stopi iz šotorja Pugačev, rdeč od vina, na strani neke ženske.

— Pugačev, čas je! zakliče kozak s povešenimi očmi, da bi prikril svojo jezo. Obleka, da se preobleče v telesnega stražnika, je pripravljena. Bodí previden in ti si car!

— Tako, pojdi in me oblec! zapove Pugačev.

Negotovo pogleda na poslopja Moskve in dene nase obleko telesnega stražnika, objame še enkrat ničvredno ženo in odide.

— Prokletstvo in pogubljenje! zagodnja kozak, preteč za njim.

IV.

V veži palače, tik pri vratih sobe, v kateri je stanova Katarina, je stal vojak telesne straže. Bled kakor smrt in nepremično kot kip je čakal nestropno, da potihne hrup in nastane mir. Ta vojak je Pugačev. Kakor blisk so mu švigale misli po glavi. Vest se mu je zbuljala z vso silo, slikala mu je strašne posledice, če mu izpodleti. Nejak mu je klicalo: »Pugačev, vrni se, še je čas!« Pred njim so vstajale vse grozovitosti, ki jih je počenjal, ter kakor pošasti režale vanj po prazni, tiki dvorani. Bled, kakor stena je stal nepremično, mrzel znoj mu je stopil na čelo. Siloma strese z glavo in zamrmra: »Prepozno! Nazaj ne morem več, torej naprej na prestol!« In odprl

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravljanje v Ljubljani, Frančiškanska ulica štev. 6, I. nadstr. Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 36—, za pol leta K 18—, za četrt leta K 9—, za mesec K 3—. Za Nemčijo celo leto K 40—, za ostalo tujino in Ameriko K 48—.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razгласi in poslano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primern popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 14 vinarjev.

kodušno je pritrdir, da vrhovno armadno vodstvo ni vzišeno glede vsake kritike. Toda pozabiti se ne sme, da sta ono in armada pod njegovim vodstvom storila zelo veliko za Nemčijo in bili bi zelo nevhaležni, ako bi o njegovem bistvu in o njegovih uspehih govorili tako, kakor je govoril Scheidemann.

Takšna nežna občutljivost se kaže najbolje, kako zelo je nemška državna vlada pod vplivom armadnega vodstva in kako besedo ima tudi v političnih zadevah. Nikomur ne pride namreč na misel, da bi podcenjeval vojaške uspehe nemških vojskovodij, najmanj seveda pa poslanec Scheidemann, ki se prišteva morda k njihovim najzvestejšim oboževateljem. Pozabiti pa ne smemo glede tega, da so se dosegli ti uspehi, ne ozirale se na neposredno sodelovanje vojskujočih se čet, vendarle, ker je skupno prebivalstvo prinašalo neznanske žrtve. Armadno vodstvo ne more vedeti, ali bo prebivalstvo še naprej dopričalo takšne žrtve. Tu imajo odločiti oni odgovorni činitelji v državi, katerim je zaupan blagor skupnosti. In ako armadno vodstvo preveč vpliva na te činitelje, tedaj se lahko pripeti, da nastopi položaj, ki bi dal malo prednosti vsem pridobitvam, ki jih je doseglo armadno vodstvo.

Scheidemann je s svojim opominom in svarilom ocenil hotel pokazati, da utegne tak položaj v kratkem nastopiti. Pri tem pa ni samo merodajno »zelo naraščajoče ogorčenje mas«. Morda se trenutno razpoloženje širokih mas s primernimi odredbami mimogrede še zboljša. Državniki pa se ne smejo zadovoljiti s takimi trenutnimi uspehi. Misli morajo tudi na bodočnost in ta je temnejša z vsakim dnem, s katerim vojna dlje traja.

To ne velja pa samo za Nemčijo, temveč tudi za vse vojskujoče se države. Že pogled na njihovo stanje dolgov samo bi moglo zadostovati, da se stori vse in hitro konča vojna. Vzemimo n. pr. do vojne zato bogato državo, Anglijo. Angleški državni dolg je znašal v začetku vojne okrog 710 milijonov funtov in je do 1. junija 1918 narastel na 6282 milijonov funtov ali 1256 milijard mark. Pri tem je Anglija mislila tekom vojne bolj nego vsaka druga država, da pokrije kolikor možno največji del svojih troškov. Skupni vojni troški angleški so znašali do 1. junija 7460 milijonov funtov ali okrog 150 milijard funtov. Davki so prinesli v tem času 1889 milijonov funtov ali 37,78 milijard mark. Vojni troški Nemčije ne zaostajajo mnogo za angleškimi. Nemška vlada zahteva sedaj pooblastilo za nadaljnji kredit 15 milijard mark. Potem bo znašal skupni vojni dolg 139 milijard. Vojna posojila so dala 88 milijard. Naj navedemo majhen primer: Pred tridesetimi leti je znašal skupni dolg Evrope, Zedinjenih dr-

je duri tiho in jih zaklenil. Katarini se je približal tako rahlo, da ga je komaj slšala.

Carica se ustraši. Temna slutnja jo obdaja, ko opaže mirno stoječo postavo, ki je tako podobna njenemu umrlemu soprogu. Spočetka je mislila, da ima pred seboj prikazen pokojnika, a kmalu se zave. Takoj spozna samszvanca in se obrne na stran, kjer je ležal samokres. Ali Pugačev ji zastavi pot.

— Katarina! zašepeče rahlo, ali me poznate?

— Da, poznam te in vem, da si upornik in goljuf!

Je znoj so žarele kozaku oči, da je Katarina nehotne zdrgetala po vsem telesu. Ljubila je življenje, bila je še mlada, lepa, bila je gospodarica; mogočna, njej se je klanjalo vse. Ali le za hip jo je navdajal strah in v trenutku je bila pripravljena za brambo. Zatajivši svoj ponos, prične nežno in proseče:

— Ne morete mi utajiti; vi niste Peter III. Ali vi ste carju tisočkrat bolj podobni, kakor je bil on. Vaš pogum in razum mi podaja to, česar ne more dati niti škrlat.

Med tem sladkanjem se je pomikala vedno bližje, neopaženo in počasi prostoru, kjer je ležal samokres.

— Radujem se, nadaljuje, da vas poznam. Utrujena sem že od vladarske skrbi, kakor ste se morebiti tudi vi že naveličali vojevanja in morje. Združite vašo usodo z mojo! Pridite in deliva si prestol! Bodite moj! Na rokah nosim namreč tega, kogar ljubim. Pugačev, ne zametujte moje ljubezni!

Ko je poslušal Pugačev te sladke besede, je bil, kakor bi ga prevzele. Zadnji dnevi njegovega razuzdanega življenja so vplivali nanj tako, da je izgubil svoj značaj treznosti, katerega je imel prej.

LISTEK.

Upornik.

Ruska zgodovinska črtica.

III.

Vest o sovražniku ni bila pretirana. Pugačev je razpel šotor pred vrat Moskve. Njegove zmage so ga ohrabrije, da ni bil več tako plašljiv, kakor v začetku. Oprijanil se je svojih zmag in vdal razuzdanemu življenju. S tem je izgubil ugled pri vojakih. Da sta mu ostala Tugarev in Sofija še zvesta, se to ni zgodilo zavoljo priateljstva, posebno od strani Tugareva ne, ker je Pugačev zavrgel svojo zakonsko ženo Sofijo in se zavezal z drugo.

Vznešen zaradi temne bodočnosti se je udal pričevanju. Tedaj, ko bi lahko žel sad svoje sleparje, da bi se poizkusil v odločilnem boju, se je raje opriel zvica.

Podkupil je častnika carične telesne straže, da ga pusti se približati Katarini in jo umoriti. Z dogovorjenim znamenjem je hotel dati svojim priateljem na znanje, da se mu je umor posrečil.

Bilo je zvečer, ko je Tugarev pred šotori, ki so bili razprostrti okolo Moskve, nemirno hodil gorindol. Strsen srd, katerega je le siloma zadržaval, mu je žarel z oči.

Njegova hčerka Sofija, ki je sedela nekoliko oddaljena od očeta, ga je skrbno in strahoma opazovala. Vedno večji strah jo je obhajal, in končno je padla jokajo pred očeta.

žav, južnih držav ameriških, Kanade, Avstralije, Indije, Japonske, Egipta in južne Afrike šest milijard funtov ali 120 milijard mark. Nemški vojni dolg je tedaj večji kakor pred tridesetimi leti skupni dolg na celiem svetu.

To neznanstvo zadolženje ne bodo prenašale stoletja le posamezne države, temveč skupno človeštvo. Nihče ne ve, kako in s kakšnim sredstvi se bo pokril ta dolg, ki povzroča velike skrbi bistrogledim upnikom kakor tudi dolžnikom. Francozi n. pr. imajo terjati v Rusiji nič manj kakor 30.5 milijard frankov. Vsak trezno misleč človek bo pritrdir, kako prav je imel Scheidemann, ko je vzkliknil: Vojna se mora kolikor mogoče hitro končati. Casten konec z vojno, toda konec!

Socialno in intelektualno prebujenje ruskega naroda.

Rusija je pripravila človeštvu razočaranja in presenečenja, ki jih je smatralo še pred kratkim za nemogoča in utopična. Še pred nekaj leti je veljala Rusija za eno najbolj zastalih in neizobraženih dežel. Danes pa ni dvojma, da triumfirajo v Rusiji v narodnem in mednarodnem življenju narodov novi principi, ki so bili, dokler so pripadali le še teoriji, tako pobijani in zavračani. Teh novih idej pa si niso prisvojili le izobraženci, prešle so tudi v mase same, v duše delavcev in kmetov ruskega naroda, saj študira danes vsakdo na Ruskem socialne, ekonomske in politične probleme. Človekoljubne, socialne sanje velikih mislecev zapadnih narodov se realizirajo v Rusiji s pomočjo močne in krepke preobrazovalne akcije, izvirajoče iz ljudske zavesti ruskega naroda. Iz obširnih, prostranih delov Rusije veje duh idealizma in altruizma brez primere v zgodovini.

Zapadni narodi ruskega položaja ne razumejo: ne vidijo tam drugega kot anarhijo, in ne opazijo ustvarjajočega duha, ki bo utrdil tam nov družabni red. Na razvalinah carizma, ki ga je uničila ljudska jeza in socialni razvoj, postavlja maksimalisti novo državo. Tam od vzhoda se približuje polagoma doba boljše in enakopravnejše socialne organizacije. Inozemsko (nerusko) meščansko časopisje je ob pogledu na velikansko, ustvarjajoče delo russkih revolucionarjev, nemo kot riba; seveda piše pri tem o ruski anarhiji in jo slika z najbolj pisanimi baryami. Caristična organizacija je popolnoma odstranjena, avtokracija izruvana iz javnega življenja do zadnjih korenin. Državljanska uprava je zgrajena na avtonomni podlagi, oblasti je izvolilo ljudstvo samo, in mesto centralizacije so uvedli decentralizacijo. Tudi sodišča so preobrazili in reorganizirali. Carizem se je upiral z vsemi silami vsakršni reformi demokratičnega značaja. Rusija je zdaj resničen socialen organizem, sestavljen iz neštetnih avtonomnih delov: »sovjetov, komitativ in komisariatov«, izvoljenih po večini v mestih, vseh, vojašnicah, tovarnah in šolah po splošni, enaki, direktni in tajni volilni pravici. Danes se nahaja v Rusiji več kakor 900 vojaških in delavskih sovjetov, ki so močni dovolj, da bodo zlomili odporno silo meščanskih razredov. Dalje je na Ruskem nekaj tisoč sovjetov kmečkih poslanec, cela vrsta agrarskih komitativ, ki izdelujejo načrte za novo agrarno reformo, katera bo tvorila novo dobo v zgodovini. Tudi po tovarnah delajo socialisti načrte za reforme, sicer ne tako radikalne, kakor v agrarskem vprašanju, vendar čisto v socialističnem duhu. Po celi Rusiji so sedaj opremljene tovarne s šolami, bolnicami in higieničnimi napravami; uveden je osemurni, oziroma šesturni delavnik; zadnji nikakor ni redek. Zadružno gibanje na Ruskem neprestano napreduje: v devetih mesecih revolucije je bilo ustanovljenih 15 do 20.000 novih zadružnih organizacij, tako da znaša zdaj njih število do 60.000 z več milijoni članov.

— Katarina, zakliče ves omamlijen, vi imate moč, človeka pridobiti zase. In tej moči se ne morem upirati. Jaz nisem Peter III., ampak le ubog kozak, rojen v stehah. Moje pustolovsko življenje bom pustil, ker misel, deliti z vami krono, me osrečuje, kar bi se mi morebiti s silo nikoli ne posrečilo. Služiti vam hočem, kakor sijen, častil vas bom kot —

Med tem, ko je govoril, se je izpremenil caričin obraz, ne da bi on opazil. Naenkrat, prej, kakor je še utegnil izpregovoriti zadnji stavki, skoči k samokresu in mu ga nastavi na prsi:

— Na kolena torej, suženj! zavpije. Na kolena pred tvojo gospodarico in carico.

Divje se zaiskrijo kozaku oči.

— Ničvrednica! vikne in gola sablja se mu zasveti v roki. Ali samokres, stavlen na prsi, in pogled na mirno in odločno stopečo postavo carice ga splaši, da stopi nazaj.

— Ti si pač sposobna za igralko, nadaljuje in se bliža počasi vratom. — Ali ne sproži! Znabitib ne zadeneš prav in potem lahko noč vse tvoje zabave z menoj! Moja sablja te ne zgreši!

Ko doseže duri, jih odpre, ne da bi se carica premaknila.

— Pugačev te pozdravlja, Katarina... varuj se, ker on se povrne kot Peter III.

— Na svodenje, Pugačev! odgovori mirno carica.

(Konec prih.)

Izredno živalnost je opaziti in zaznamovati tudi na izobraževalnem polju. Ruski narod študira s posebno vnetostjo in pridnostjo, žejen znanosti in kulture. Komisariat za ljudsko prosveto je sklenil, otvoriti v vseh čimpreje 5000 novih šol za doraste. Konfesionalne, verske šole, ki so bile vsled svojega tendenčnega značaja zavetišče reakcije in duševne revščine so bile odvzete vplivu ruske dňuhovščine in podrejene komisarijatu za javno prosveto. V večjih mestih in važnejših krajih, da, celo v trgih so ustanovili številne učilne kurze in ljudska vsečilišča, ki jih obiskuje in poseča ogromno število slušateljev in slušateljic. Vojna je izvanredno pospešila razširjanje in izdajanje knjig in časopisov. Tudi ženske se aktivno udeležujejo gibanja na izobraževalnem polju.

Do leta 1911. je bilo na Ruskem 61 odstotkov analabetov — od 100 ljudi jih 61 ni znalo ne pisati ne brati — danes jih je le še 40 odstotkov. Ljudje poželjivo segajo po knjigah in brošurah. Socialistična revolucionarna stranka je razdelila v prvih treh mesecih revolucije štiri milijone socialističnih brošur.

Ruski narod je porušil jez, ki ga je stavljal carizem nasproti njegovim željam in hrepenuju in izobrazba se razvila silno neustrašeno na vse strani.

Te podatke posnemamo po nekem članku, ki ga je priobčil v Curiu najpopularnejši ruski pisatelj Nikolaj Rubakin, čigar dela so, kakor Tolstojeva, razširjena po vsej Rusiji.

Politični pregled.

Pred zasedanjem državnega zbora. V poslanski zbornici se vrši danes konferenca načelnikov strank. Vlada bi rada, da bi prišla predloga o proračunskem provizoriju kot prva točka na dnevni red zbornice. V to bi morali dovoliti vsi načelniki strank, ali pa bi morala zbornica sama z dvetretjinsko večino to skleniti. Oboje je nedosegljivo. Vlada z veliko skrbo išče izhoda iz te zagate.

Avstro-ogrsko prehranjevalno vprašanje. Glasom poročila korespondenčnega urada so se vršile zadnje dni v Budimpešti skupne konference glede ureditve aktualnih prehranjevalnih vprašanj. Zatrjuje se, da se je dosegel popolen sporazum.

Vsenemci v Avstriji. Ker se vsenemški stranki ni posrečilo, nakupiti kak večji dunajski list za svojo propaganda, so se vsenemški interesenti odločili za to, da ustanove novo časnikarsko podjetje. Novi list se bo imenoval »Wiener Mittag«, ki začne izhajati 20. julija. Potreben papir dobri novo podjetje iz Nemčije. Tudi uredniško osobje pride deloma iz rāja.

Položaj nemštva v Trstu. V soboto je prišel cesarski namestnik baron Fries-Skene v poslansko zbornico, kjer je dolgo konferiral s predsednikom zveze nemško-nacionalnih strank, dr. Waldnerjem. Pozneje je prišel k posvetu še baron Pantz. Zatrjuje se, da je posvetovanje veljalo le položaju tržaškega nemštva.

Izpremembe v avstro-ogrskih poveljstvih. Iz Pariza in Rima izvirajoče vesti glede izprememb v višjih poveljstvih avstro-ogrsko armade se na prstojnih mestih označujejo kot popolnoma neutemeljene. — Brzjavno se z Dunaja poroča, da bo general Auffenberg zopet aktiviran.

Posledica aneksijskega miru. Atentat, česar žrtev je postal nemški poslanik v Moskvi, je mahoma razsvetil skrajno neugodno razpoloženje, ki je nastalo v Rusiji vsled aneksijskega miru, katerega je izsiliila Nemčija z železno pestjo. To razpoloženje, ki je zavladalo v širokih plasteh ruskega prebivalstva, je znala ententa spremno uporabiti v svoje namene, da strmoglavi vlado delavcev in kmetov ter ustanovi vlado meščanov. Načrt atentata na nemškega poslanika se je porodil v levčarskih vrstah socialnih revolucionarjev. Socialni revolucionarji niso socialno demokratična stranka: to je stranka kmetov, naslednica russkih revolucionarjev iz sedemdesetih let, ki so sprejeli v svoj program razdelitev veleposestniških zemljišč. Bojno sredstvo te stranke za časa carizma je bil atentat. Tem socialnim revolucionarjem najbližji so takozvani trudoviki, katerih voditelj je bil Kerjenski. Socialni revolucionarji so se svojedobno izjavili proti prelomu z entento in proti demobilizaciji. Sklep miru v Brestu-Litovskem je povzročil, da se je ta stranka približala meščanskemu slojem za boj proti vladni delavcem in za odstranitev brest-litovske pogodbe. Mir z Rusijo bi imel trdnejo podlogo, če bi se bil sklenil na podlagi sporazuma, kakor sta to vedno zahtevala Trockij in Ljenin.

Rusija in Nemčija. Ruski poslanik v Berlinu Jofie, je v imenu svoje vlade izrazil nemškemu vnašnjemu uradu v lastnorocnem pismu obžalovanje in ogroženost zaradi umora poslanika grofa Mirbacha. Izjava russkega poslananstva naglaša, da gre v tem slučaju za terorističen akt, kakor so se dogajali v vseh državah in v vseh časih. Stranka boljševikov tudi v najhujši dobi carizma ni bila za individualni terorizem ter se je vedno branila takih bojnih sredstev. Sedanja russka vlada bo pričela energičen boj proti takemu terorju v Rusiji. Russki poslanik izraža svoje prepričanje, da ta obžalovanja vredni slučaj ne bo vplival na russko-nemške odnosaje. Po skrajnem širiletni vojni odnosaji med obema državama ne

morejo brez pomena mahoma zadobiti prijateljski značaj, zlasti ne z ozirom na atmosfero, ki se ustvarja z neprestanimi agresivnimi čini. Skoraj neizogibno je, da se pojavitajo dogodki, k motijo odnosaje. A upati je, da v bližnjem bodočnosti nastane ugodnejše razpoloženje.

Nemški državni zbor se v kratkem odgodil. Glasom berlinskih poročil bodo z ozirom na kritični položaj v nemškem parlamentu razprave čim najhitreje končane in državni zbor se bo odgodil najbrže do 15. novembra. Nemški vojni dolg znaša 139 milijard mark, od katerih je 88 milijard najetih z vojnimi posojili. Ta vojni dolg je večji, nego so bili pred dvajsetimi leti dolgori v vseh evropskih držav skupaj.

Finska in ententa. Glasom poročil iz Helsingjorsa so baje ententni poslaniki v Rusiji izjavili, da bodo smatrali najmanjšo pomoč Nemčije na Finskem kot kršenje neutralnosti ter izvajali vse konsekvenčne. Poslaniki se nameravajo presesti v Arhangelsk. Sklep finskega senata, da se zopet vpoklicajo že odpuščeni letniki, je baje v zvezi z nemirnim položajem na severnem Finskem.

Vojni cilji entente. Kakor poroča Wolffov urad, je vojni svet v Versaillesu baje pritrdir, da se vojni cilji in mirovni pogoji entente objavijo in da pridejo na razgovor pred parlament.

Angleško posredovanje v Rusiji. Londonske »Daily News« poročajo, da je angleška vlada definitivno sklenila posredovati v Rusiji. Liberalno glasilo svari pred kakim nesrečnim korakom.

Španska vojaška reforma. Iz Madrixa se javlja radiotelegraščim potom: Španski senat je končno veljavno odobril vojaško reformo, katero je kralj takoj sankcioniral. V poteku parlamentarne razprave so se na vladni predlogi izvršile le nebastvene izpremembe.

Anglija po vojni. V londonski trgovski zbornici se je ministrski predsednik Hughes iz Avstralije v svojem govoru zavzemal za tesnejšo sklopitev angleške svetovne države po vojni in za posebno organizirano varstveno politiko napram Nemčiji. Hughes je naglašal, da je gospodarski položaj Nemčije letos mnogo boljši, kakor takrat, ko je Rusija izstopila iz entente. Za prečvit velike industrialne države, kakoršna je Anglija, je neobhodno potrebna angleška kontrola, trg za surovine in morska pot. Anglija se, žal, ni pripravila za veliko vojno. Ker obstaja nevarnost, da bo ponovila svojo napako s tem, da še ne pripravlja na mir. Anglija nima gospodarskega programa, kakoršnega ima Nemčija. Angleška pomorska obramba je bila vedno splošna in le odločni pomorski politiki se ima Anglija zahvaliti za svojo svobodo. V svojih nadaljnjih izvajanjih je svaril Hughes angleški narod pred onimi državnik, ki nastopajo v svoji fanatični veri v svobodno trgovino nevede kot nemški agenti.

Republika Chile. Iz Santiago de Chile se brzjavno poroča: Ministrstvo je podalo demisijo. Chile je že skoraj osamljena južnoameriška republika, ki je napram centralnim državam ostala doslej neutralna.

Japonska uprava v nemških kolonijah. Japonska vlada je na nemških otokih v Tihem oceanu, katere so zasedle japonske čete, že uvelia civilno upravo.

Stavka v Idriji.

Iz Idrije nam še poročajo o postanku stavke:

Delavski zastopniki so takoj po shodu naznani c. kr. rudn. ravnateljstvu in njemu prideljenemu vojaškemu poveljniku, da nastopi v pondeljek ob 4. uri zjutraj splošna stavka. Popoldne se je takoj vršil posvetovalni razgovor delavskih zastopnikov in rudn. ravnateljstva v prisotnosti vodje c. kr. okrajnega glavarstva iz Logatca, ki je prisostvoval tudi dopoldne shodu. Na tem sestanku se je obljubilo zboljšati aprovizacijo in druge malenkosti ter določilo za v pondeljek zjutraj ob 8. uri shod, na katerem določi delavstvo samo, če je s koncesijami zadovoljno. V pondeljek vršeči se shod, katerega se je udeležilo vse delavstvo, pa je bilo soglasno sklenjeno, da se v štrajku vztraja toliko časa, dokler se zahteve v celotni obsegu ne vresničijo. Do tega skrajnega boja je delavstvo privreda nezadostna aprovizacija in pa mizerne plače delavcev.

Največ zasluge pri tem ima g. dvorni svetnik Billek, ki že leta in leta zavlačuje redno premikanje delavcev iz nižjih v višje plačilne razrede. Temeljne plače delavcev v Idriji so sedaj najnižje 2.60 K in najvišje 4.70 na dnino. So pa delavci, ki imajo po 30 let službe še vedno v plačilni stopnji 3.20 — 4.— K tako, da v stopnjo 4.50 in 4.70 K nikdar priti ne morejo. Akordni zaslužki delavcev so povprečno 70 h čez temeljne plače, ima torej delavec z 8 glav družine temeljne plače 3.20 K, 70 vnoviščka na akordu je 3.90 in 55 odstotkov doklad, to je vse. Če pa je delavec bolan, tedaj ima samo 60 odst. od svoje temeljne plače na dan, drugega nič. Na primer bolnik s temeljno plačo 3.20 K ima 60 odst. kar znaša 1.92 K bolniščine na dan oziroma 57.60 K na mesec. Kako naj torej živi s tem on in 8 glav družine, če je oče bolan cel mesec ali pa še več. Preuredba teh žalostnih plačilnih razmer so delavci zahtevali že meseca septembra 1917 ter nadaljevali isto celo letošnje leto, toda c. kr. rudn. erar je ostal neizprosen, da bi v to prilobil, ampak nasprotno podal je deavstvu na intervencijo.

vjoj soc. dem. poslancev na Dunaju tak odgovor, da je delavstvo naravnost presenetil. To pa je kakor je iz vsega razvidno zopet delo c. kr. dvornega svetnika Billeka.

Delavstvo je bilo tedaj primorano stopiti v skrajni boji s c. kr. erarjem, če noče poginiti samo in njih otroci ter žene lakote. Ker idrijski delavec prejme mesečne plači niti za hrano pri sedanjih gorostasnih cenah ne zadošča, dasi je iste zelo malo. Kje pa so potem druge potrebujočne, obleke, obutev, stanovanje itd. Na strani delavstva stoji vse prebivalstvo Idrije in okolice, ker več so delavske zahteve opravičene. Delavci, da naj se zavedajo solidarnosti ter ubogajo navodila delavskega sveta potem so zmage lahko zagotovljeni.

Zahteve delavstva so predložene v obravnavanje vodstvu »Unije« avstrijskih rudarjev v Turnu.

Stavka v Idriji traja dalje. Delavstvo je popolnoma mirno. Vojaški zastopnik grozi z represalijami. Šele po daljšem posvetovanju se je dosegel rok do četrtega, ki je nujno potreben za pogajanja. Sploh pa ne razumemo, kako bi bile represalije na mestu, če se ne opomore obupnemu položaju; če pa se pomore, bodo pa itak šli delavci zopet na delo. Nihče ne more zahtevati, da bi delavstvo počasi umiralo.

Dnevne beležke.

Z občinske seje ljubljanske. Na včerajšnji občinski seji deželnega stolnega mesta Ljubljana se je sprejel proračun mestnega gospodarstva za čas od 1. junija 1918 pa do 30. junija 1919 takorekoč brez vsakršnih debat. Za proračun sta glasovali J. D. S. in S. L. S. Značilno pri proračunu pa je to, da se išče v ljubljanskem občinskem svetu vedno pokritje glavno v dokladah na užitnino ter se s tem obremenjuje konsumente, ki nimajo lastnega prideka in po veliki večini ne primernih dohodkov. Proračun mestnega zaklada za bodeče leto znaša 1,565.088 K. Poročevalc g. dr. Triller je dalje predlagal zvišanje hišnonajemninskega davka za 35 odstotkov, na zemljiški davek in splošno pridobnino 50 odstotkov in na druge davščine 65 odstotkov ter na listke električne cestne železnice po 4 h od vsakega listka. Za sanacijo je to potrebno, treba bo tudi ustanoviti in centralizirati še novih mestnih podjetij. V debati sta govorila ravnatelj Pammer in Mlinar. Prvi se je izjavil proti vsem povišanjem, drugi pa zlasti proti davku na živila, češ, da je to popolnoma napačna finančna politika občine, ki išče dohodke vedno tam, kjer je malo denarja, ne zvrne pa teh bremen na kapitalno močna podjetja. Omeniti moramo še, da je ravnatelj Pammer omenjal v svojem govoru, češ, da je njegova stranka doslej sodelovala pri mestnem gospodarstvu, da pa je sedaj, ko se je pričela uganjati politika v občini, izgubila začpanje. Očital je županu deklaracijo, udeležbo na praški slavnosti in članek v »Sl. Narodu«, govor v Kamniku, v katerih naglaša, da se naj Slovenci gospodarsko emancipirajo. Po imenju ravnatelja Pammerja ni primerno, da se župan, ki je potrijen od cesarja, vmešava v politiko na tak način. Župan je enako obširno odgovarjal. Rekel je, da je občina sprejela deklaracijo šele, ko so spodnještajerska mesta pričela neokusen boj. Kot politik pa si ne da jemati svobodo, ki mu gre kakor vsakemu drugemu. V državi se je ugnezdila fiksna misel, da so le Nemci vzdržujoči element. Kdo je zvest državi pa imajo najmanj pravice soditi Vsenemci. Če sme Pammer preko deželnih mej, potem sme tudi on. Nič se pa ne bo upiral, če ga zaradi politike odstavijo od županstva, kakor so to napravili s Concijem pri tirolskem deželnem odboru. Pri proračunu elektrarne, plinarne in vodovoda so se ugotovile tudi plače delavcev in se uvrstilo nekaj nameščencev med mestne uslužbence z veljavnostjo od 1. junija, in sicer: kurjaču dnevno 8 K, nadkurjaču dnevno 8 K 50 vin., delavcem na dvorišču 7 K, preddelavcu Petru Nagodetu in snažilcu Hugu Lukašeku vsakemu na 8 K. Razen tega ostane vsem delavcem dosedanja draginjska doklada in kruh. Plinarja Ivana Kenda se sprejme definitivno v mestno službo z letno plačo 3200 K in pripadajočo draginjsko doklado, prosto lučjo in kurjavjo. Načeloma se sklene, da je tudi uslužbence: Ivana Zirkelbacha, Vida Podkrajška, Alojzija Čebularja, Franca Plestenjaka in Franca Slugo prevzeti definitivno v mestno službo. Do izvršitve sklepa se povija tem uslužbencem draginjska doklada od 1. julija 1918 za 50 odstotkov.

Med važnejšimi sklepi je tudi resolucija občinskega svetnika Vrstoška, ki priporoča deželni vlad, da odpravi iz Ljubljane tiste begunce, ki niso primorani ostati v Ljubljani, to je zlasti tiste, ki so imovitejši ali pa se pečajo z oderuškim

prekupčevanjem. Obč. svetnik Franchetti je priporočal, da naj se obrne nadaljevalne šole preustroje — toda šele drugo leto — tako, da se uvedejo povsod obvezno in uredi tudi strokovni pouk.

Deželni muzej »RUDOLFINUM« bo vsled odredbe deželnega odbora vojvodine Kranjske od 14. t. m. dalej splošno pristopen (brezplačno): vsako nedeljo predpoludne od 10. do 12. ure in vsak četrtek popoludne od 2. do 4. ure.

Hrastnik. V nedeljo, dne 14. t. m. ob 2. uri popoldan se bo vršil shod delavcev kemične tovarne v dvorani konsumnega društva. Poroča sodrug Neufus iz Gradca o sklepih zveznega zbora. Delavci in delavke iz kemične tovarne, dolžnost Vaša je, da se polnočevalno udeležite shoda.

Črna-Možice. Pišejo nam: Sporočali smo vam že, da je stavka pri nas končana. 1300 rudarjev je stavkal. Družba, ki je lastnik rudnikov, nima srca za delavce. Gospodje so rekli, da so že itak zboljšali plače za — 33 %. To namreč pomeni za tukajšne plače po 33 vin. do 1 K 13 vin. na dan!! Seve, živila se pa niso podražila za toliko!! — V upravnem svetu te »Bleiburger Bergwerks-Union«, ki razpolaga z našimi premogovniki, se nahajajo sledeči gospodje: kot predsednik Paul Mühlbacher, kot njegov namestnik Günther Holenya, dalje gg. Otmar Egger, Alfred Voight in dr. Fr. Luggia. Gospod Hermann Miteregger je centralni direktor, rudniški svetnik Oto Neuburger pa je vrhovni rudniški ravnatelj. Seveda te gospode malo briga, kako živi ubogi delavec. Ali, moral je jih je brigati. Sedaj so se delavci z obljubami za enkrat potolažili. Ako pa se obljube ne uresničijo, potem seve je vse zastonj, potem seve ljudje ne pojdejo več v jamo. — Sec. dem. stranko je zastopal s. Dimnik iz Celovca pri obravnavah. Želeti pa je, da pridejo v kratkem sem sodrugi iz Kranjske, da se dogovorimo za daljnje postopek. Unija rudarjev mora vzeti viso zadevo bolj odločno v roke; je skrajni čas.

Jesenice. Delavci tovarne na Savi so na c. kr. deželno vlado v Ljubljani in pa na c. kr. urad za ljudsko prehrano poslali sledečo vlogo: **Zadeva: Delitev moke za mesec julij 1918.** Od »Vojne zveze kranjskih konsumnih društev v Ljubljani« se nas je v zadnjem času obvestilo, da dosedanja dodelitev mlevskih pridekov od »Vojnožitnega zavoda« ne zadostuje za mesec julij v normalni količini, kakor je to bilo dosedaj, temveč da znaša kmaj na osebo po 1 kg ter se tudi ne ve ali bodo sploh mogoče za mesec julij še kaj dobiti ali ne. Podpisani zastopniki delavstva se obrnemo z nujno prošnjo na visoko c. kr. deželno vlado, da izposluje pri »Vojnožitnemu zavodu« ozir, pri c. kr. uradu za ljudsko prehrano, da se delavstvu Kranjske obrtne družbe na Jesenicah tudi za mesec julij dodeli že itak do skrajnosti reducirana količina mlevskih pridekov. Ker so delavci imenovane tovarne neimoviti in brez vsakih živilskih zalog navezani le na to, kar se jim postavno dodeli, bi učinkovala tako dalekosežna prikratba količine mlevskih pridekov naravnost katastrofalno. Od kmetov se ne dobi niti za drag denar ničesar, ker samim že zdavnaj vsega primanjkuje. Meso se dobi v najboljšem slučaju na teden enkrat in komaj od 15 do 20 dkg na osebo. Podpisani prosimo visoko c. kr. deželno vlado, da zastavi ves svoj vpliv na merodajnih mestih v dosegom normalne dosedaj veljavne količine mlevskih pridekov ter izposluje takojšnjo pošiljatev za mesec julij; če bi pa to ne bilo mogoče, naj se dopošlje zadostno nadomestnih pridekov, kakor: ječmen, kaša, ovseni riž, fižol, ajda i. dr. V nadi, da bodo naša prošnja za preskrbo najpotrebejših živil uslušana, beležimo vdani. Jesenice, dne 4. julija 1918.

Hišni posestniki se opozarijo, da je na mestni deski, po mestu in v Šiški nabit razglas, v svrhu odmere hišno-najemnega davka za 1919 in 1920. Zadnji rok za vlaganje napovedi dohodkov poslopij pri c. kr. davčni administraciji je koncem avgusta 1918.

Cene za jabolka, hruške in češpite. Urad za ljudsko prehrano je določil za prodajo na debelo za omenjeno sadje naslednje maksimalne cene: Neizbrana jabolka: 100 kg 60 K, izbrana od 90 do 95 K, cena bo odvisna od kakovosti blaga. Neizbrane hruške: 100 kg 55 kron, izbrane od 38—18 kron. Češpite bodo stale od 65 do 35 kron. Teh cen se je strogo držati; prestopki se kaznujejo z globo v denarju do 10.000 kron.

Radi pomanjkanja masti se zaplenijo vse oljnate rastline. Danes izide ministrski odlok, s katerim se zapleni letosnja letina gorčice in vse gorčične zaloge.

Odpustitev organov varnostne službe. Državni uradniki in drugi organi javne varnostne službe v Avstriji, ki ne pripadajo letnikom 1894 do 1900, bodo odpusčeni od vojaškega in črnovojniškega službovanja.

Vojške oprostitev. Učitelji, ki so do 15. julija provizorično oproščeni vojaške službe, in ki so za frontno službo nesposobni, se z uradne strani opozarijo, da je treba predložiti za nadaljnjo oprostitev službenim potom nove prošnje.

Delavci v tobačnih tovarnah dobe brezplačni to-

bak. Finančno ministrstvo je na prošnjo delavstva avstrijskih tobačnih tovarn odredilo, da se vsem moškim delavcem in uslužbencem tobačne režije odda mesečno brezplačno tobak, smodke, svalčice ali cigaretne tobak v vrednosti deset kron.

Profesorjem se zvišajo plače. Naučni minister je izdal odlok, s katerim se nakezujejo višji dohodki profesorjem in znanstvenim pomožnim močem na višjih šolah od 1. julija naprej.

Nezgoda. V Zalogu pri Ljubljani je težko ponesrečil na železnici premičač Josip Završnik. Prišel je med odbijače, ki so mu stisnili spodnji del telesa.

Se ena nesreča v Zalogu. V noči od 6. na 7. julija je povozil vlak na postaji Zalog na dopust odhajajočega vojaka, Pavla Kuzmeča, 43 let starega. Peljal se je iz Ljubljane v okraj Soukal v Galiciji. Kolesje ga je prelezalo skoraj na dva dela, ker je v silni gneči padel s stopnjev med vagone. Pokopali so ga na pokopališču v D. M. v Polju.

Velika tativina. V manufakturini vletrgovini tvrdke Souvan v Ljubljani so se izvršile zadnje čase večje tativine blaga in denarja. Škoda znaša okolo 50.000 K. Osuljena je tativine tvrdkina blagajničarka in ena prodajalka, ki so ju vtaknili v zapor.

Zatostno slovo sina od matere. Dne 4. t. m. po poldne je spremljala 64 letna Barbara Kos, posestnikova žena iz Kresniških Poljan, na vlak svojega sina, ki je odhajal k vojakom. Sin je bil že na vlaku, a mati je na neznan način padla ob vlaku in se težko poškodovala na glavi. Da je padla pod vlak, bi jo bil gotovo povozil.

Zadrska podružnica Jadranse banke je darovala Odboru za odpošiljanje dalmatinskih otrok na Hrvatsko 10.000 krov.

Najvišje cene za pohištvo na Ogrskem. Na Ogrskem bodo uveli kar najpreje najvišje cene za pohištvo. Da se bo pa v zdraviliščih in kopališčih lažje odruštro omejevalo, bo izšla vladna naredba, ki bo določila stalne cene za sobe in sploš za stanovanja. Naredba bo imela veljavo tudi za nazaj, tako da bodo morali v številnih slučajih denar vrniti.

Madžari, gospodarji v Opatiji. Iz Budimpešte poročajo, da je nakupila ogrska Agrarna banka večino delnic opatijskih hotelov in kopaliških naprav, in sicer od avstrijske delniške družbe hotelskih in kopaliških naprav v Opatiji. Ta delniška glavnica znaša osem milijonov krov.

Velik požar je uničil 4. t. m. v Budimpešti neko skladische lesa. Škoda je 9 milijonov krov.

Institut za študije Rusije. Nedavno umrl nemški soc. dem. agrarni politik dr. Arthur Schulz je določil večji del svojega imetja za to, da bi se ustanovil pri univerzitetu v Kraljevcu (Königsberg) zavod za pončevanje Rusije. Pošlanec Quessel se zelo poteguje v »Soz. Monatsheft« za izvršitev te misli in pravi, da se mora ruski narod v Nemčiji bolje spoznati, posebno zato, ker se je prepričal, da mora računati nemški narod v prihodnji generaciji na stalno neprijateljko Anglije in sploh Anglosasov do njega; toraj mora iskati Nemčija prijateljev na vzhodu. Ce si bo razširila znanje Rusije in v zgodila može, ki bi mogli z znanjem russkih razmer služiti za posredovalce med Nemčijo in Rusijo, bo to koristilo veliki potrebi približanja teh dveh sosednih narodov kot v političnem i v gospodarskem oziru.

Vojna.

Italijansko-francoska ofenziva v Albaniji.

V zapadnem delu balkanske fronte med morjem in makedonskimi jezeri so Italijani in Franci pričeli ofenzivo, katere cilj je najbrže, da doseže črto Skumbi in cesto Elbasan-Struga.

Italijani, ki operirajo v odseku od morskega obrežja do zgornjega Semena, ob kateri reki leži tudi Berat, so že pred tedni ofenzivno nastopili ter skušali prekoračiti Vojuso. V istem času so tudi začeli napadati Francozi ob gornjem toku Deviola, vzhodno Berata. Vendar se je našim četam posrečilo, ustaviti sovražno gibanje, ko so tudi bolgarski oddelki posegli v boj.

Italijani in Francozi nadaljujejo sedaj tačas ustavljenje šunke. Italijanom, ki so dobili izdatna ojačanja, se je pri tem posrečilo, prekoračiti daljno Vojuso, ter prodirajo sedaj proti Fieri. Dalje vzhodno so prodrli v pokrajino Berat, kjer so se sedaj razvili srditi boji z našimi in albaniskimi četami.

Avtstrijsko vojno poročilo.

D u n a j, 9. julija. Uradno se razglaša: Na italijanski fronti nobenih posebnih dogodkov. V Albaniji traja še pritisek močnih sovražnih čet, ki so prekoračile Vojuso. Južnozapadno Berata je prišlo do bojev. V zvezi s temi boji so Francozi ob zgornjem Devoli nekoliko napredovali.

Nemško vojno poročilo.

B e r l i n, 9. julija. Južno kanala La Bassée smo zavrnili ponovno sovražne napade. V raz-

nih odsekih živahen torniški ogenj, ki je naraščal zlasti ob obeh straneh Somme. Zapadno Antheuila so se po močni artiljerijski pripravi razvili danes zjutraj ljudi napadi na sovražnika. V gozdu pri Villers Cotterets so se delni francoski napadi izjavili v našem ognju. V zračnem boju so sestrelili včeraj 18 sovražnih letal.

Berlin, 9. julija zvečer. Južnovzhodno Novona smo zavrnili francoske napade ter izvršili uspešna krajevna podjetja pri Chateau Thierry.

Zadnje vesti.

Posvetovanje socialno demokratičnega kluba.

Dunaj, 9. julija. Klub socialno demokratičnih poslancev je imel danes sejo. Vršila se je dala politična debata, v kateri je sklenil klub naslednje: Klubovi zastopniki bodo zahtevali, da se izvrši najprej prvo branje proračunskega provizorija in se otvorijo debate o nujnih interpelacijah k zunanjim in notranjim politiki. Dalje zahteva klub, da razpravlja zbornica v posebni debati tudi o vojaških operacijah na južnem bojišču in o vojaškem vprašanju sploh. Predsedstvo kluba je pozvano, da urgira v gospodski zbornici ureditev pravnih zakonov in da interpelira glede prekega sodna na Štajerskem. Na vrsto pa morajo priti še naslednje interpelacije: o ustnovitvi komisije za revizijo državne ustawe in za zboljšanje odnosov med narodi, o ravnanju, oskrbi, in izplačevanju moštva, o zopetni uvedbi že odpravljenih vojaških kazni in o vprašanju vjetnikov in internirancev.

Masaryk na potu v Rusijo?

Dunaj, 9. julija. Neka brezplačna brzojavka javlja, da odpotuje Masaryk na čelu nekega češko-slovaškega oddelka v Rusijo.

Krisa v Berlinu.

Berlin, 9. julija. Vest, da je cesar sprejel demisijo državnega tajnika Kühlmanna, je v parlamentarnih krogih povzročila veliko presenečenje. Socialni demokrati in tudi druge stranke večine žele pojasnila, je li se namernava morebiti kaka izprenembra glede vzhodnega vprašanja. Vse frakcije so se posvetovale o položaju in zlasti o stališču napram bodočemu državnemu tajniku Hintzeu.

Državni tajnik Kühlmann odstopil.

Berlin, 9. julija. Wolfsov urad poroča: prošnji državnega tajnika dr. pl. Kühlmanna za odstop. Kot njegov naslednik se imenuje dosedanji poslanik v Kristijaniji, pl. Hintze. Končna odločitev pa še ni padla.

Berlin, 9. julija. Državni tajnik Kühlmann je v nemškem glavnem stanu ponudil cesarju svoj odstop, kar je cesar sprejel. Naslednik še ni določen, vendar je gotovo, da se dosedanja politika ne bo izprenembila. Državni kancler ostane na svojem mestu. Morda bo naslednik Kühlmanna admiral Hintze.

Ententa pošle Rusiji ultimatum.

Ženeva, 9. julija. »Tribuna« poroča, da dozorevajo novi diplomatski načrti entente glede političnega položaja v Rusiji. Aliiranci pošljejo vladu boljševikov ultimatum.

Berlin, 9. julija. Ni dvoma, da sta umor grofa Mirbacha in dogodki na murmanskom obrežju v medsebojni zvezi. Vlada sovjetrov, ki hoče ostati neutralna, je vse potrebno ukrenila. Pričakuje se ultimatum entente.

Dogodki v Rusiji.

Moskva, 9. julija. Moskovski upor je končan. Mestoma so že odstranjene straže. Morilcev grofa Mirbacha še niso prijeli.

Basel, 9. julija. »Morning Post« poroča iz Petrograda: Vlada je izgnala iz Petrograda 86 ententnih državljanov. Protest generalnih konzulatov je ostal brez uspeha.

Entente čete ob murmanskom obrežju.

Stockholm, 9. julija. Angleži, Francozi in Ameriški, ki so se izkrcali na murmanskom obrežju, nameščajo korakati proti Petrogradu. Svoj prvi cilj so Angleži že dosegli. Proglasili so Karelijo za neodvisno republiko. Iz Amerike so dosegli velike množine živil, katere dele prebivalcem, ki se pridružujejo ententnim četam.

Rotterdam, 9. julija. »Morning Post« poroča: Poveljnik angleških vojnih ladij pred Arhangeljskom je dobil naročilo, da prevzame novo republiko v varstvo Anglije. Ob murmanskom obrežju križari enaist angleških vojnih ladij.

Anglija proti inozemcem.

London, 8. julija. Parlamentarni odsek, ki se stoji iz šestih članov zbornice je razpravljal o vprašanju inozemcev in predlagal, naj se internirajo vsi moški inozemci sovražnih držav, ki so dosegli 18. leto starosti. Dalje svetuje odsek, naj ukaže vlada pozapreti vse sovražne trgovine tekom treh mesecev.

Sibirska republika.

Kopenhagen, 9. julija. Sibirska republika izjavila, da je prekinila zvezo z moskovsko republiko in sklenila zvezo z Zedinjenimi državami.

Pomnožitev japonske armade.

London, 9. julija. »Times« poročajo iz Tokio: Svet petih maršalov in admiralo je sprejel načrt, tičič se sodelovanja armade in mornarice, in v bistvu pritrdir pomnožitvi armade za 21 zborov ali 42 divizij.

Aprovizacija.

Meso na zeleni izkaznice B štev. 1 do 1400. Stranke z zelenimi izkaznicami B štev. 1 do 1400 prejmejo meso po znižani ceni v četrtek, dne 11. t. m. popoldne, v cerkvi sv. Jožeta. Določen je tale red: od pol 2. do 2. štev. 1 do 200, od 2. do pol 3. štev. 201 do 400, od pol 3. do 3. štev. 401 do 600, od 3. do pol 4. štev. 601 do 800, od pol 4. do 4. štev. 801 do 1000, od 4. do pol 5. štev. 1001 do 1200, od pol 5. do 5. štev. 1201 do 1400.

Meso pri mesarjih. Mesarji bodo oddajali meso jutri v četrtek, dne 11. t. m. Stranke dobe to pot po 10 dkg na osebo, v soboto pa 15 dkg na osebo.

Sveče za V., VI., VII., VIII. in IX. okraj. Stranke V., VI., VII., VIII. in IX. okraja prejmejo sveče na nakazila za mast pri Mühlleisu na Dunajski cesti v četrtek, dne 11. t. m. in v petek, dne 12. t. m. Določen je tale red:

V. okraj: v četrtek, dne 11. t. m. dopoldne od 8. do 9. štev. 1 do 400, od 9. do 10. štev. 401 do 800, od 10. do 11. štev. 801 do konca. **VI. okraj:** v četrtek, dne 11. t. m. popoldne od pol 2. do pol 3. štev. 1 do 400, od pol 3. do pol 4. štev. 401 do 800, od pol 4. do pol 5. štev. 801 do 1200, od pol 5. do pol 6. štev. 1201 do konca. **VII. okraj:** v petek, dne 12. t. m. dopoldne od 8. do 9. štev. 1 do 400, od 9. do 10. štev. 401 do 800, od 10. do 11. štev. 801 do konca. **VIII. okraj:** v petek, dne 12. t. m. popoldne od 2. do 3. štev. 1 do 400, od 3. do 4. štev. 401 do konca. **IX. okraj:** v petek, dne 12. t. m. popoldne od 3. do 4. štev. 1 do 400, od 4. do 5. štev. 401 do konca. Stranke do dveh oseb družine dobe pol zavitka sveč za 80 vinarjev, stranke z večjo družino prejmejo po 1 zavitek za 1 K 60 vin.

Razno.

* Statistika beguncov, oropanih sredstev. Meseca aprila je bila izdana statistika beguncov, ki so brez sredstev in ki bivajo po raznih deželah Avstrije: Na Dunaju jih živi 38.772; v ostali Nižji Avstriji 11.749; Gorenja Avstrija jih hrani 12.655; na Štajerskem jih je 18.263, na Koroškem 3397, na Kranjskem 24.282, po primorskih krajih 31.634, na Solnograškem 4489, na Tirolskem 27.444, na Češkem in Moravskem 100.382, v Šleziji 5714, v Galiciji 126.513, v Bu-

kovini 18.157 in v Dalmaciji 213. Po narodnosti jih je: Galiških narodnosti (Poljakov, Ukrainer in Judov) 65 %, Italijanov 20 %, Slovencev 13 % in Nemcev 0,7 %.

* Sina slavnega socialista Jeana Jauresa, ki je bil na predvečje vojne ustreljen (30. VII. 1914.) poročnika pogrešajo od 3. junija t. l.

* Kako visoko se more povzpeti človek z letalnim strojem. Glavna ovira, zakaj ne more človek v nedogledne brezmeine, sinje visočine, je ta, ker vsebujejo visoke atmosfere premalo kisika, s katerim se hranijo pljuča, ko vdihavajo zrak. Avijatičarji si pomagajo sicer s tem, da se opremijo z nekakšno kisikovo bombo, ki jih preskrbuje s kisikom. Toda tudi to pomožno sredstvo ne more služiti dolgo, ker se kisik v bombi vsled letalčevega dlanja onečisti z vodenimi hlapi in ogljikovo kislino. Venadar bi bilo možno doseči z uporabo vseh pomožnih sredstev letalcu višino 14.300 metrov. Mnogokrat izprošeno vprašanje, ali bi se mogel človek z lastno močjo povzpeti v zrak, mora zadobiti nikalen odgovor, ako pomicamo, da ima normalen človek le dve konjski sili, dočim bi potrebovalo 70 kilogramov težko telo najmanj 4,5 konjskih sil, da bi se moglo dvigniti od tal.

* Vse se spreminja... Ruski časopisi so nedavno poročali, da je bivši vojni minister Suchomlinov vratar v petrograškem kinu. Sedaj pa poročajo, da hodi general Brusilov, katerega so amputirali, ko je bil pri vstopu v Moskvi ranjen ter so ga nato od njegovih vojaških časti degredirali, po petrograških ulicah napol blazen kot berač... Revež je... Vendar so že stari Grki pravili: »Pauta rei« — vse se vrti — vse spreminja...

* Angleška vlada je prepovedala nabirati srebrne novice. Zapretili so z velikimi kaznimi.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petajan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

- GORICA - F. Batjel - LJUBLJANA -
Stolna ulica 2-4 Stari trg št. 28.

Trgovina in mehanična delavnica.

Moška in ženska dvokolesa

Se s staro prevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svečilke. Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela vlog koncem leta 1917	K 66,800.000—
hipotečnih in občinskih posojil	" 27,000.000—
rezervnega zaklada	" 2,000.000—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%

večje in restalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilaro varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1% oziroma 3 1/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.